

Застосування найбільш ефективних інновацій в практиці викладання англійської мови на сучасному етапі в системі професійної підготовки студентів

С. М. Ефендієва

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»
Corresponding author. E-mail: AngelFromGod@yandex.ru

Paper received 10.04.17; Accepted for publication 20.04.17.

Анотація. Дослідницький пошук спрямовано на вивчення технологій формування найбільш ефективних інновацій в практиці викладання англійської мови. Унаслідок аналізу контенту інновацій, а також на підставі спостереження за особливостями їх функціонування, виокремлено найефективніші інноваційні технології. Проведено моніторинг якості знань серед студентів-медиків, де застосовувались традиційні та інноваційні технології та прийоми навчання на заняттях з англійської мови у вищому державному навчальному закладі України «Українська медична стоматологічна академія».

Ключові слова. інновація, інноваційна технологія, викладання, навчання, англійська мова.

Вступ. Нині нагальною умовою навчання у вищих навчальних закладах України є впровадження інноваційних технологій, сучасних методів та підходів, які сприятимуть підвищенню пізнавального інтересу студентів до вивчення англійської мови, зміцненню мотивації, ефективному формуванню комунікативних навичок і вмінь. Знання іноземної мови надає можливості для самореалізації особистості в сучасному інформаційному суспільстві. Для вирішення даного питання на особливу увагу заслуговує пошук та використання оптимальних інновацій в процесі навчання за допомогою яких можна визначити сукупність способів цілеспрямованої посиленої міжсуб'єктної взаємодії викладача і студентів, що створює прийнятні умови для їх професійного розвитку.

Стислий огляд публікацій за темою. Особливості застосування найбільш ефективних інновацій в практиці викладання англійської мови описано в низці наукових праць як вітчизняних (О. М. Бицанта, Н. П. Волкова, М. В. Кларин, О. І. Пометун, Л. В. Пироженко, Н. В. Суворова), так і зарубіжних (Т. Buzan, R. C. Gardner). Попри присутній науковий доробок, у літературі чітко не диференційовані та не схарактеризовані технології формування ефективних інновацій в практиці викладання англійської мови у вищих навчальних закладах.

Беручи до уваги *vs.*, дослідження найбільш продуктивних інновацій в практиці викладання англійської мови у вищих навчальних закладах України на сучасному етапі розглядається нами як **актуальна проблема**.

Мета – дослідити найбільш оптимальні інновації в практиці викладання англійської мови на сучасному етапі, подати теоретичне узагальнення інноваціям, продемонструвати та перевірити ефективність використання інновацій в практиці викладання іноземної мови за допомогою особистісно орієнтованого, інтегрованого, мультимедійного та інтерактивного навчання, провести аналіз результатів експерименту.

Матеріали й методи. У ході нашого дослідження проведено моніторинг якості знань серед студентів 1 курсу стоматологічного факультету та 1 курсу медичного факультету №1 та №2, 2 курсу медичного факультету №1 та №2. Застосовувались найбільш продуктивні інноваційні та традиційні технології в практиці викладання англійської мови у ВДНЗУ «УМСА». За

допомогою аналізу показано результати проведеної роботи. Схарактеризовано інноваційні технології: карти пам'яті, обмін думками та парні інтерв'ю, продемонстровано приклади для опису вітчизняної практики організації процесу викладання іноземної мови. Для організації наукового пошуку застосовано такі методи, як історико-теоретичний, комплексно-аналітичний, концептуально-системний, описовий, спостереження та метод узагальнення.

Результати та їх обговорення. Інновації в освіті на сучасному етапі, зумовлені об'єктивними причинами еволюційного розвитку суспільства. Феномен «інновації в освіті» став ключовим терміном у характеристиці становлення і розвитку нових підходів та технологій в практиці викладання з 60-х років ХХ століття. На сьогодні інноваційність є однією з найбільш важливих ознак осмислення накопиченого передового досвіду науковців та формування нових підходів до процесу викладання, творчої самореалізації та розвитку педагогів та студентів. Загальновідомо, що освітня інновація – це новизна, що істотно змінює результати освітнього процесу, а інновативність – емоційно-оцінне ставлення до нововведень, відмінність у сприйнятливості суб'єктів до інновацій, нових ідей, досвіду. Навчання у вищому навчальному медичному закладі передбачає застосування активних методів, прийомів навчання та інноваційних технологій.

Науковці вважають, що будь-яка педагогічна технологія повинна відповідати деяким основним критеріям технологічності: опора на певну наукову концепцію для досягнення освітньої мети, конструювання та застосування різноманітних дидактичних матеріалів і оригінальних наочних посібників, ефективними за результатами й оптимальними за витратами, гарантувати досягнення певного стандарту освіти, слід врахувати поетапну діагностику, варіювання засобами та методами з метою корекції результатів [1, с. 35].

Порівнюючи традиційну та інноваційну освіту, які сьогодні паралельно існують в Україні, традиційна система навчання є безособистісною, має авторитарний стиль керівництва. Найбільш прийнятною для нас є думка, що інноваційна освіта – це освіта для людини, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем.

Забезпечити реалізацію цих вимог повинно особистісно-орієнтоване навчання, що обумовлено процесом соціалізації емоційно-ціннісного ставлення особистості до певного факту, явища, суб'єкт-суб'єктні відносини учасників навчального процесу.

Загальновідомо, що в сучасній вітчизняній педагогічній практиці та теорії найбільш суттєвими прикладами технологій навчання є мультимедійні, інтерактивні та інтегровані технології, які доцільно застосовувати на заняттях з англійської мови.

Втім, слід погодитися з думкою вітчизняних науковців, що мультимедійні технології пов'язані із створенням мультимедіа: електронних книг, енциклопедій, баз даних, карт пам'яті за допомогою текстової, графічної, аудіо- та відеоінформації. Уперше термін «мультимедіа» виник у 80-тих роках ХХ століття і трактувався як «декілька засобів комунікації» [4, с.12].

Є думка, що найбільший інтерес та найефективніший засіб навчання займає принцип наочності, що не потребує особливої підготовки і його можна використовувати для закріплення лексико-граматичного матеріалу або на заключному етапі роботи над певним лексичним розділом. Теоретичне обґрунтування наочного навчання уперше зроблено у ХVII ст. чеським педагогом Я. Коменським, а пізніше – Дж. Локком, Ж. Руссо, Й. Песталоцці, К. Ушинським, які уточнили його сутність, виділили два рівні сприймання (зовнішнє і внутрішнє), обґрунтували психологічні особливості використання під час навчання дітей різних за віком.

Створення карт пам'яті (інтелект-карт) як різновиду наочності для студентів медиків дозволяє ефективно структурувати і обробляти інформацію, навчає мислити, використовуючи весь творчий та інтелектуальний потенціал. Інтелект-карти застосовують для вирішення таких завдань, як проведення презентацій, прийняття рішень, запам'ятовування великих обсягів інформації, проведення мозкових штурмів, самоаналіз, розробка складних проектів завдяки глибоким відгалуженням.

Як вважають, вивчення медичної термінології за допомогою інтелект-карт активізує пізнавальну діяльність студентів. Вони самостійно опрацьовують необхідну інформацію, повторюють лексичний матеріал. Проблема застосування такого підходу у формуванні медичної компетенції на заняттях з англійської мови є недостатньо вивченою та потребує подальшої наукового вивчення. Т. Бьюзен зазначає, що карт пам'яті – це хороший інструмент для збільшення ефективності мозкового штурму [2, с. 89]. Для командної роботи дослідник пропонує використовувати колективні інтелект-карти.

З огляду на зазначене вище, заслуговує на увагу технологія інтерактивного навчання, яка розроблена та пропагується в Україні зсередины 1990-х років з появою першого веб-браузера та початком розвитку мережі Інтернет, що має за мету створення комфортних умов навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність. Виходячи з цього, цілком закономірно, що суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної вза-

ємодії, виступає рівноправними суб'єктами навчання. Інтерактивне навчання сприяє формуванню навичок та вмінь як предметних, так і загальнонавчальних; виробленню життєвих цінностей; створенню атмосфери співробітництва, взаємодії; розвитку комунікативних якостей. Технологія передбачає моделювання життєвих ситуацій, спільне розв'язання проблем, відбувається взаємодія учасників педагогічного процесу з метою взаєморозуміння, спільного розв'язання навчальних завдань, розвитку особистісних якостей, наприклад, обмін думками (think-pair-share) серед студентів-медиків з теми «Breastfeeding: infants under 6 month of age», «The truth about Ischemic Heart Disease – popular myths and true facts of this disease» [6, с.75].

У цьому контексті заслуговує на увагу той факт, що поняття «інтеграція» уперше використано в ХVII столітті Я.-А. Коменським у праці «Велика дидактика», у ХІХ столітті К. Д. Ушинський зробив найбільший внесок у розробку інтегрованих курсів, а у 60-х роках В. О. Сухомлинський проводив «уроки мислення в природі». За допомогою інтегровані технології викладач за можливості чітко визначає реакції, поняття, ідеї та навички, які мають бути засвоєні студентом, а потім за допомогою багатостороннього підходу допомагає спрямувати власну діяльність на досягнення цих цілей за допомогою парних інтерв'ю (pair-interviews) з теми «Tooth enamel structure», «Medical examination», «Hospital» [8, с.91].

Проведено моніторинг якості знань студентів за 5 бальною шкалою оцінювання в експериментальних групах 1 курсу стоматологічного факультету, 1 курсу медичного факультету №1 та №2, 2 курсу медичного факультету №1 та №2 ВДНЗУ «УМСА», де застосовувались традиційні технології та прийоми навчання на заняттях з дисциплін «Іноземна мова» (англійська) та «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (англійська) у I семестрі (Схема №1). У експерименті взяли участь 225 студентів академії. Експериментальна перевірка здійснювалася у декілька етапів, що передувало вивченню проблеми на теоретичному і практичному рівні. Досліджувані групи склалися приблизно з однакової кількості студентів (12-13 чоловік), порівняльний аналіз рейтингових систем показав, що середній бал складає 3,6%. Умови та хід експерименту дозволяють висунути гіпотезу, що серед студентів-медиків на 1 курсі переважає оцінка «задовільно», а на 2 курсі – оцінка «добре».

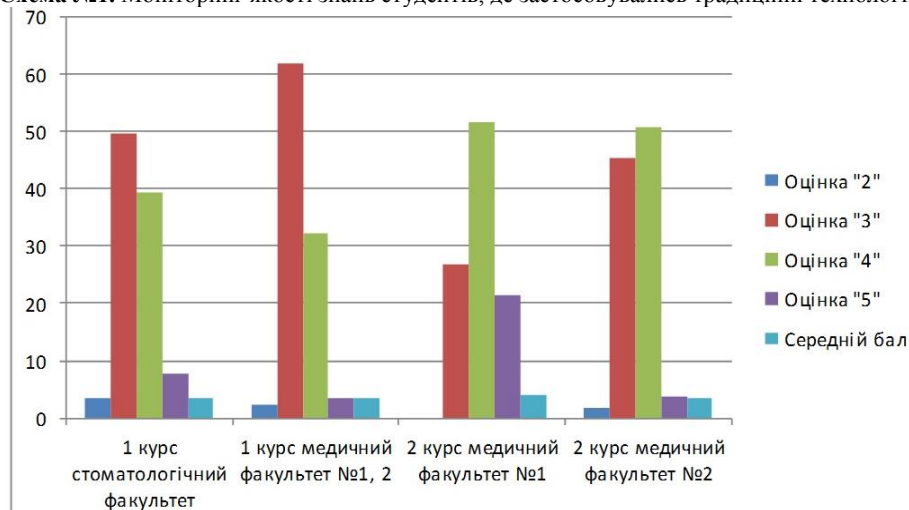
Моніторинг якості знань студентів в експериментальних групах 1 курсу стоматологічного факультету, 1 курсу медичного факультету №1 та №2, 2 курсу медичного факультету №1 та №2 ВДНЗУ «УМСА», де застосовувались інноваційні технології навчання на заняттях з дисциплін «Іноземна мова» (англійська) та «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (англійська) у I семестрі (Схема №2). Щоб зробити традиційні заняття цікавими, підвищити ефективність навчального процесу і рівень знань слухачів, ми використовували інноваційні технології. На відміну від звичайних занять, метою яких є оволодіння знаннями, вміннями та навичками, такі практичні заняття дали можливість найбільш повно враховувати інтереси, здібності кожного студента [3, с.301].

Формування комунікативної компетенції як основ-

на мета вивчення іноземної мови та всі інші цілі реалізуються в процесі здійснення цієї головної мети у студентів в експериментальних групах 1 курсу стоматологічного факультету, 1 курсу медичного факультету №1 та №2, 2 курсу медичного факультету №1 та №2 ВДНЗУ «УМСА». Такий підхід передбачав навчання спілкуванню і формування здатності до міжкультурної взаємодії. Для оптимального та ефективного використання інноваційних технологій в навчальних цілях проведено величезну науково-дослідницьку роботу, результати якої дозволять визначити загальні принципи роботи, критерії відбору мережевих ресур-

сів, сайтів і матеріалів, а також суттєво оновити арсенал методичних засобів і прийомів навчання. Вивчення та застосування на практиці інноваційних підходів надають можливість викладачам впроваджувати та удосконалити нові методи роботи, підвищувати ефективність навчального процесу та рівень знань студентів. Впровадження інновацій значно поліпшує якість презентації навчального матеріалу та ефективність його засвоєння студентами, збагачує зміст освітнього процесу, підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови, створює умови для більш тісної співпраці між викладачами і студентами.

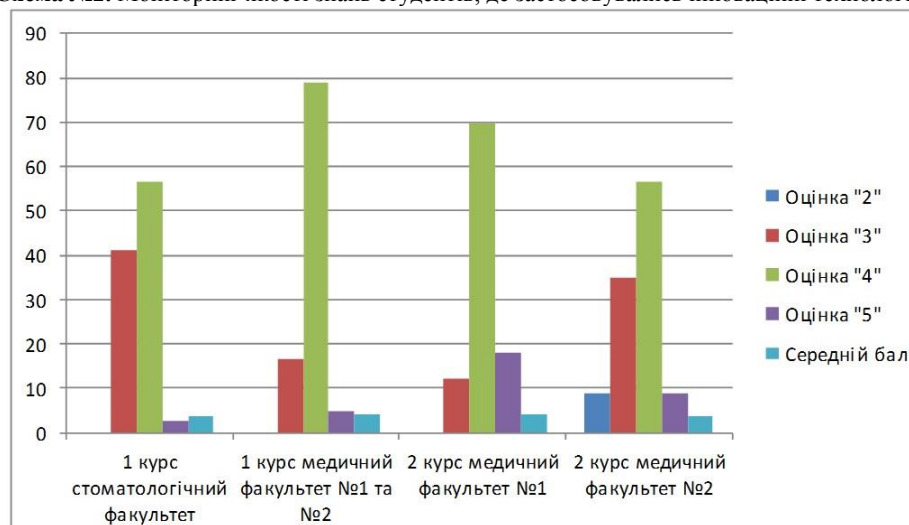
Схема №1. Моніторинг якості знань студентів, де застосовувались традиційні технології.



Кожний навчальний заклад постійно удосконалюючи форми і методи роботи, прагне підтримувати рівень своєї конкурентоздатності. Провідні фахівці у галузі педагогічної інноватики виокремлюють суттєві переваги, які дозволяють молодому спеціалісту по закінченні навчального закладу працевлаштуватися: уміння використовувати теоретичні знання на прак-

тиці, високий рівень самосвідомості й відповідальності, здатність до прийняття самостійних рішень, уміння працювати в команді. Щоб набути даних якостей, молоді люди повинні мати можливість упродовж усього періоду навчання розвивати самостійність, навчатися і спеціальності, і вмінню поводити себе в суспільстві [5, с.65].

Схема №2. Моніторинг якості знань студентів, де застосовувались інноваційні технології.



Нами виявлено, що за допомогою інноваційних технологій навчання нам вдалося знизити відсоток оцінки «2» (1 курс стоматологічний факультет з 3,42% до 0%, 1 курс медичний факультет №1 та №2 з 2,38% до 0%, 2 курс медичний факультет №1 залишився з пока-

зником 0%), та підвищити середній бал успішності (1 курс стоматологічний факультет з 3,51% до 3,62%, 1 курс медичний факультет №1 та №2 з 3,37% до 3,88%, 2 курс медичний факультет №1 з 3,95% до 4,06%, 2 курс медичний факультет №2 з 3,58% до 3,74%).

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність комунікативно спрямованого навчання іноземних мов у вищій школі залежатиме від бажання і здатності викладачів скористатися позитивним досвідом вітчизняних та іноземних учених і практиків щодо гуманістичного підходу у навчанні, розуміння необхідності відмовитися від авторитарних і схоластичних технологій і застосовувати більш ефективні інноваційні технології. Інновації в практиці викладання іноземних мов, що ґрунтуються на гуманістичному підході, допомагають розкрити творчий потенціал студентів і сприяють розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу. Як засвідчили результати практичної роботи, після впро-

вадження описаних інновацій студенти навчилися дискутувати, ухвалювати колективні рішення та підвищили рівень успішності. З огляду на це, можна дійти висновку, що інновації дають змогу наблизити навчання до нового, особистісно-орієнтованого рівня.

На нашу думку, матеріали, викладені в статті, свідчать, що одним з найважливіших стратегічних завдань на сьогоденному етапі модернізації вищої освіти України є забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні міжнародних стандартів. Розв'язання цього завдання можливе за умови зміни педагогічних методик та впровадження інноваційних технологій навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бицанта О. М. Підвищення ефективності навчально-виховного процесу з іноземних мов шляхом впровадження інноваційних технологій: методичний посібник / О. М. Бицанта. – Суми, 2012. – 51 с.
2. Бьюзен Т. Научите себя думать / Т. Бьюзен. – Минск: Попурри, 2004. – 192 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка : Навч. посіб. – К. : Академвидав, 2007. – 616 с.
4. Кларин М.В. Интерактивное обучение – инструмент освоения нового опыта / М.В. Кларин // Педагогіка. – 2000. – № 7. – С. 12 – 18.
5. Пометун О., Пироженко Л. Интерактивні технології навчання: теорія і практика. – К., 2002. – 136 с.
6. Суворова Н. Интерактивное обучение: новые подходы // Инновации в образовании. – 2001. – №5. – С. 106-107.
7. Gardner R.C. Language Learning Motivation: The Student, the Teacher, and the Reseaecher. – Texas Papers in Foreign Language Education. – P. 2–4.
8. Richards J. S. Approaches and Methods in Language Teaching / J. S. Richards, T. S. Rodgers. – New York : Cambridge University Press, 2001. – 278 p.

REFERENCES

1. Bytsanta O. M. The improving of the efficiency of the educational process in foreign languages through the introduction of innovative technologies: methodical workbook / O. M. Bytsanta. – Sumy, 2012. – 51 p.
2. Biuzen T. Teach yourself to think / Biuzen. – Minsk: Popurri, 2004. – 192 p.
3. Volkova N.P. Pedagogy : Educ. workbook. – K.: Akademydav, 2007. – 616 p.
4. Klarin M.V. Interactive training – the learning tool of new experience / M.V. Klarin // Pedagogy. – 2000. – № 7. – С. 12 – 18.
5. Pometun O. Pyrozhenko L. Interactive learning technologies: theory and practice. – K., 2002. – 136 p.
6. Suvorova N. Interactive Learning: New Approaches // Innovations in Education. – 2001. – №5. – P. 106–107.

The use of the most effective innovations in the practice of English language teaching at the present stage in the system of students' professional training

S. M. Efendiieva

Abstract. The aim of our research is to study the technologies of formation of the most effective innovations in the practice of English language teaching. The most efficient technologies were determined as a result of the content analysis innovation as well as on the basis of observation of their peculiarities. Monitoring of quality of knowledge among medical students was performed, where the traditional and innovative technologies and teaching methods were used at the English classes in the higher state educational institution of Ukraine "Ukrainian medical stomatological Academy".

Keywords: innovation, innovative technology, teaching, training, English.

Применение наиболее эффективных инноваций в практике преподавания английского языка на современном этапе в системе профессиональной подготовки студентов

С. Н. Эфендиева

Аннотация. Исследовательский поиск направлен на изучение технологий формирования наиболее эффективных инноваций в практике преподавания английского языка. В результате анализа контента инноваций, а также на основании наблюдения за особенностями их функционирования, выделено наиболее эффективные технологии. Проведен мониторинг качества знаний среди студентов-медиков, где применялись традиционные и инновационные технологии и приемы обучения на занятиях по английскому языку в высшем государственном учебном заведении Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия».

Ключевые слова: инновация, инновационная технология, преподавание, обучение, английский язык.